

3.2. STUDIJŲ IŠTEKLIAI IR JŲ PLĖTRA

2010 metais VDU bibliotekoje toliau buvo kuriama ir tobulinama studijų ir mokslo informacinė aplinka, kurioje kaupiamas socialinių ir humanitarinių, fizinių, biomedicinos bei kt. mokslų, atitinkančių universiteto studijų ir mokslo kryptis, įvairiakalbis dokumentų fondas ir organizuojama prieiga prie tradicinių bei elektroninių informacijos išteklių.

Universitetas įsitraukė į naujo konsorciumo – Lietuvos akademinių bibliotekų informacinės infrastruktūros mokslui ir studijoms palaikymo ir plėtros (LABIIMSPP) veiklą. Dalyvavimas jo veikloje leis palaikyti ir plėtoti universiteto bibliotekos informacinės infrastruktūros priemones.

2010 metų pabaigoje bibliotekos fonduose buvo saugoma apie 263 tūkst. tradicinių dokumentų (t. y. dokumentų materialioje laikmenoje), iš jų – apie 125 tūkst. pavadinimų. Ataskaitiniais metais universiteto bendruomenė turėjo prieigą prie 43 licencijuojamų duomenų bazių, kuriose vartotojams buvo sudaryta galimybė naudotis apie 60 tūkst. visateksčių dokumentų (daugiau nei 9 tūkst. el. knygų, 27 tūkst. el. žurnalų ir kt. dokumentų rūšių).

6 lentelė

Bibliotekos fondo augimo dinamika

Rodiklis	2009	2010	Pokytis
Bibliotekos fondas (fiz. vnt./pavad.)	246045/120175	262797/125462	+6,4%
Gauta dokumentų per metus (fiz. vnt./pavad.)	14349/6716	20352/7112	+29,5 %/+5,6%
Dokumentai (fiz. vnt.) atviruose fonduose	124490	138463	+10,1%
Licencijuojamos duomenų bazės	39	43	+9,3%
Elektroniniai dokumentai	40884	59817	+31,7%
Testuojamos duomenų bazės	24	26	+7,7%

Bibliotekos dalyvavimas Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos (LMBA) administruojamame Europos Sąjungos struktūrinių fondų projekte *MoDB.Lt: Elektroninių duomenų bazių atvėrimas Lietuvai* universiteto bendruomenei sudaro galimybes trejus metus naudotis 27 duomenų bazėmis, kurios apmokamos projekto lėšomis (2010 m. pasirašytos sutartys su 21 duomenų baze, prenumeratos kaina siekė 400 tūkst. litų). Šio projekto kontekste prenumeruotos 4 naujos duomenų bazės – *SocINDEX with Full Text (EBSCO Publishing)*, *EDP Sciences (Mathematics & Computer Sciences Collection)*, *JSTOR (I, II, III kolekcijos)*, *Project MUSE*. Pratęsta 17 duomenų bazių prenumerata – *EBSCO eIFL.net* paketas

7 lentelė

Universiteto licencijuojamos duomenų bazės 2010 m.

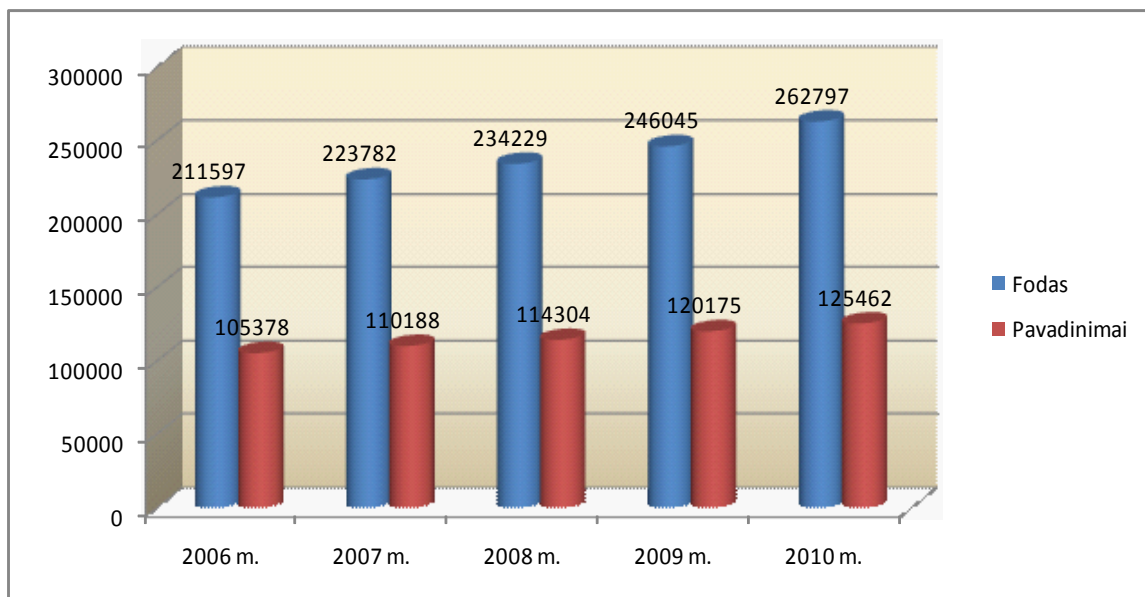
Eil. nr.	Duomenų bazės pavadinimas	Tematika
1.	<i>Academic Search Complete (EBSCO Publishing)</i>	Daugiatemė
2.	<i>American Institute of Physics</i>	Fizika
3.	<i>American Physical Society</i>	Fizika
4.	<i>Bibliografinė Lietuvos periodinės spaudos straipsnių bazė</i>	Daugiatemė
5.	<i>Business Source Complete (EBSCO Publishing)</i>	Ekonomika, verslas
6.	<i>Cambridge Journals</i>	Daugiatemė
7.	<i>Datamonitor360</i>	Bendrovių, pramonės šakų aprašymai, pasaulio šalių statistiniai duomenys
8.	<i>EDP Sciences (Mathematics & Computer Sciences Collection)</i>	Matematika, kompiuterija
9.	<i>Education Research Complete (EBSCO Publishing)</i>	Švietimas
10.	<i>Emerald Management eJournals Collection</i>	Ekonomika, vadyba
11.	<i>ERIC (EBSCO Publishing)</i>	Švietimas
12.	<i>European Views of the Americas: 1493 to 1750 (EBSCO Publishing)</i>	Istorija
13.	<i>GreenFILE (EBSCO Publishing)</i>	Aplinkos apsauga
14.	<i>Health Source – Consumer Edition (EBSCO Publishing)</i>	Sveikatos apsauga, medicina
15.	<i>Health Source: Nursing/Academic Edition (EBSCO Publishing)</i>	Sveikatos apsauga, slauga
16.	<i>HeinOnline</i>	Teisė
17.	<i>Humanities International Complete (EBSCO Publishing)</i>	Humanitariniai mokslai
18.	<i>INFOLEX®. PRAKTIKA</i>	Teisė
19.	<i>Institute of Physics Electronic Journals</i>	Fizika
20.	<i>Inter-University Consortium for Political and Social Research (ICPSR)</i>	Socialiniai mokslai
21.	<i>JSTOR (I, II, III kolekcijos)</i>	Daugiatemė
22.	<i>Library, Information Science & Technology Abstracts (EBSCO Publishing)</i>	Informacijos mokslai ir technologijos
23.	<i>LITLEX</i>	Teisė
24.	<i>Loislaw</i>	Teisė
25.	<i>MasterFILE Premier (EBSCO Publishing)</i>	Daugiatemė
26.	<i>MEDLINE (EBSCO Publishing)</i>	Medicina, slauga
27.	<i>Newspaper Source (EBSCO Publishing)</i>	Daugiatemė
28.	<i>Oxford Art Online</i>	Dailė
29.	<i>Oxford Journals Online</i>	Daugiatemė
30.	<i>Oxford Music Online</i>	Muzika
31.	<i>Oxford Reference Online: The Premium Collection</i>	Daugiatemė
32.	<i>Project MUSE</i>	Humanitariniai, socialiniai mokslai
33.	<i>PsycARTICLES (EBSCO Publishing)</i>	Psichologija
34.	<i>Regional Business News (EBSCO Publishing)</i>	Verslas
35.	<i>Sage Journals Online</i>	Daugiatemė
36.	<i>ScienceDirect</i>	Daugiatemė
37.	<i>SocINDEX with Full Text (EBSCO Publishing)</i>	Sociologija
38.	<i>SourceOECD</i>	Daugiatemė
39.	<i>SpringerLink</i>	Daugiatemė
40.	<i>Teacher Reference Center (EBSCO Publishing)</i>	Švietimas
41.	<i>Westlaw International</i>	Teisė
42.	<i>Wiley InterScience (SSH kolekcija)</i>	Daugiatemė
43.	<i>VGTU leidyklos elektroninės knygos</i>	Humanitariniai, fiziniai, socialiniai mokslai

(10 duomenų bazių), papildomos *EBSCO Publishing* duomenų bazės – *Education Research Complete*, *Humanities International Complete*, *PsycARTICLES* ir *Sage Journals Online*, *ScienceDirect*, *SourceOECD*, *Wiley InterScience* (SSH kolekcija). Ataskaitiniais metais 6 duomenų bazės prenumeruotos ne per LMBA. Savarankiškai prenumeruota *Datamonitor* duomenų bazė *MarketLine*, VGTU leidyklos elektroninės knygos (fizinų, humanitarinių, socialinių mokslų kolekcijos), pratęstos sutartys su *HeinOnline* ir *Westlaw* (prenumeruojamos per *Consortium of Legal Resource Centers and Legal Information Specialists*), lietuviškos duomenų bazės *INFOLEX*, *LITLEX*.

Dešimties duomenų bazių ištekliai universiteto vartotojams buvo nemokami, tarp jų – trys *EBSCO Publishing* duomenų bazės: *European Views of the Americas: 1493 to 1750*, *GreenFILE* ir *Teacher Reference Center*; *Inter-University Consortium for Political and Social Research* (ICPSR); *Loislaw*; *Cambridge Journals Online* archyvas.

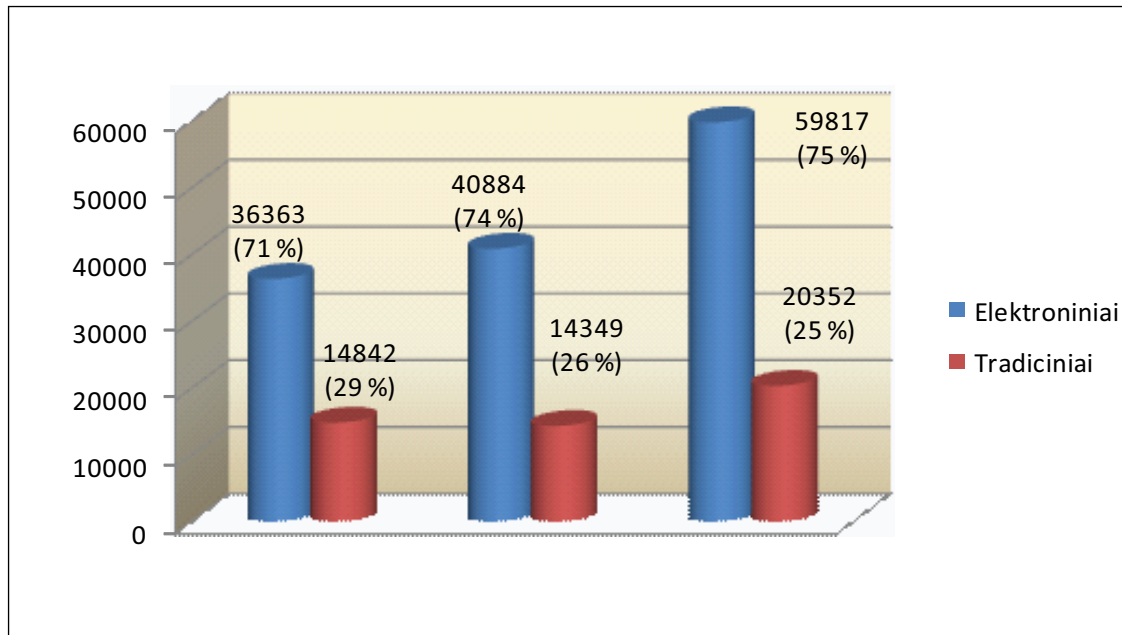
2010 m. universiteto bendruomenės nariai be licencijuojamų duomenų bazių turėjo galimybę testuoti 26 duomenų bases ir turėjo vieno ar kelių mėnesių prieigos galimybę prie daugiau nei 9 tūkst. el. žurnalų, 7 tūkst. el. knygų ir kitų dokumentų.

Taigi, 2010 m. bendras bibliotekos tradicinių leidinių fondas išaugo 6,4 %. Leidinių įsigyta 6 003 fizinių vienetų arba 29,5 %, el. dokumentų beveik 19 tūkst. arba 31,7 % daugiau nei 2009 metais.

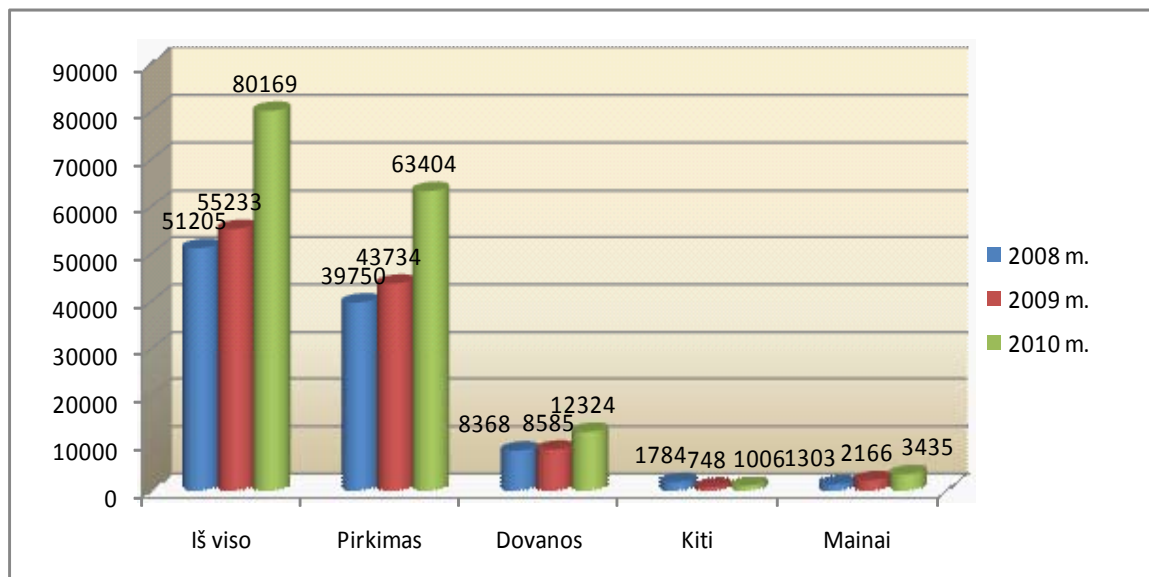
25 pav. Tradicinio fondo augimas 2006–2010 m.

Iš viso fonde tradiciniai dokumentai sudarė 75 %, o el. dokumentai – apie 25 %. 2010 metais įsigyti tradiciniai dokumentai sudarė 25 %, o el. dokumentai – apie 75 %. Ataskaitiniais metais vienam studentui teko 32 (2009 m. – 26) tradiciniai ir elektroniniai dokumentai.

26 pav. Tradicinių ir elektroninių dokumentų įsigijimas 2008–2010 m.

2010 metų dokumentų komplektavimo šaltiniai: pirkimas (universiteto, padalinių, projektų lėšos), asmenų ir organizacijų dovanos, mainai ir kt. Paveikslėlyje pavaizduoti tradicinių ir elektroninių dokumentų kiekiai, įsigyti įvairiais būdais 2008–2010 m. Pirkimas sudarė didžiausią 2010 metais komplektuoto fondo (tradicinio ir elektroninio) dalį, t. y. 79 %.

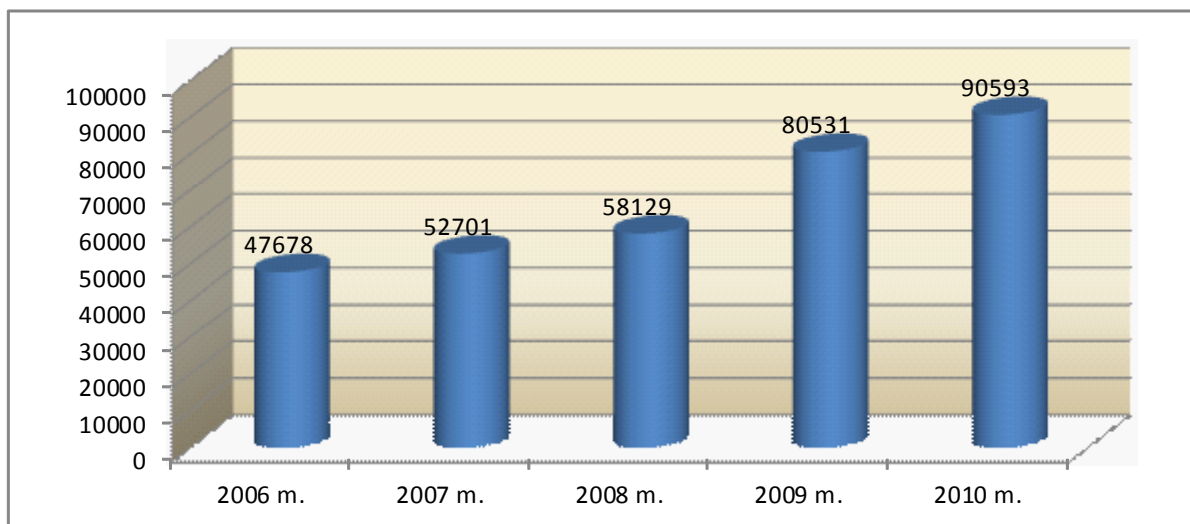
27 pav. Dokumentų (tradicinių ir elektroninių) įsigijimo šaltiniui 2008–2010 m.

Bibliotekos fondą papildė gausi (500 leidinių) aukštos meninės ir poligrafinės kokybės knygų dovana iš Kinijos Liaudies Respublikos ambasados. Šie leidiniai atvers galimybes universiteto bendruomenei iš arčiau pažinti Kinijos istoriją, kultūrą, politikos ir visuomenės reiškinius.

2010 m. pabaigoje skaityklose laisvai prieinamo fondo dalis išaugo iki 52 %. Bibliotekos atvirus fondus papildė Filosofijos katedros bendruomenės iniciatyva įkurta Filosofijos skaitykla ir atidarytas profesoriaus Leono Gudaičio kabinetas-skaitykla, kurioje saugoma profesoriaus padovanotos XX a. antrosios pusės Lietuvos spauda.

Vartotojai bibliotekoje lankėsi 10,6 % daugiau: nuo beveik 300 tūkst. apsilankymų 2009 metais iki 330 tūkst. apsilankymų ataskaitiniais metais. Padidėjo vidutinis vartotojų apsilankymų skaičius per dieną – nuo 1 091 apsilankymo 2009 metais iki 1 210. Vienas universiteto bendruomenės narys lankėsi bibliotekoje 30 kartų (2009 m. – 26).

Dokumentų išduotis į namus padidėjo 11 %. Pernai metais į namus išduota 90 593 (2009 m. – 80 531) fiz. vnt. dokumentų. Per vieną dieną išduota 335 (2009 m. – 286) fiz. vnt. dokumentų.

28 pav. Dokumentų išduotis į namus 2006–2010 m.

Tradicinio dokumentų fondo panaudojimo efektyvumą rodo fondo apyvartos rodiklis, išreiškiamas naudotų dokumentų ir fondo dydžio santykiu. Praėjusiais metais šis rodiklis (2.43) liko vienas geriausių tarp Lietuvos akademinėsių bibliotekų.

8 lentelė

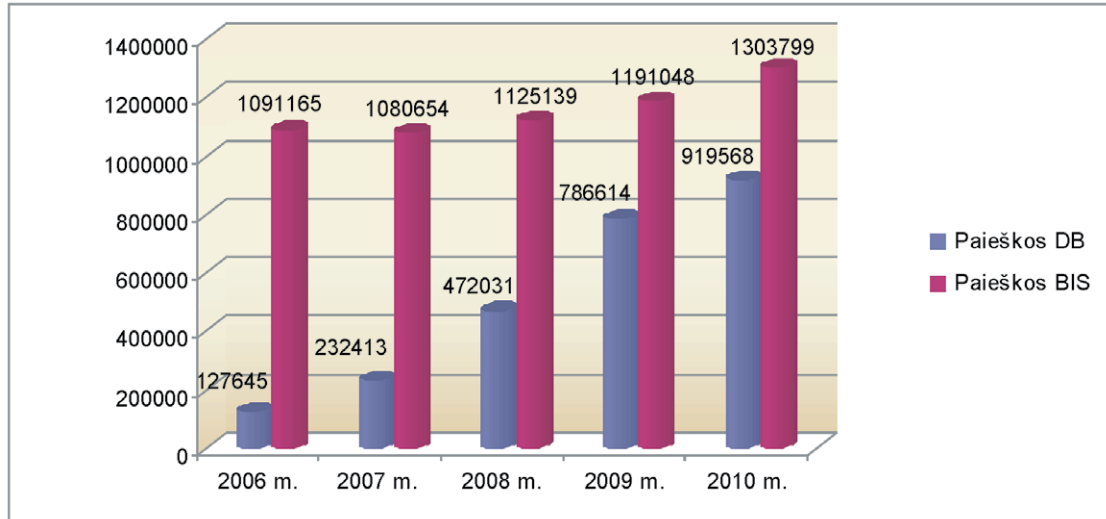
Naudojimasis bibliotekos ištekliais ir paslaugomis

Kriterijus	2009 m.	2010 m.	Pokytis
Bibliotekos lankytojų skaičius	294 738	329 620	+10,6%
Išduotis į namus	80 531	90 593	+11%
Informacijos paieškos licenc. duomenų bazėse	786 614	919 568	+14,5%
Informacijos paieškos bibliotekos kataloguose (BIS)	1 191 048*	1 303 799	+8,6%

* Neįtrauktos paieškos Elektroninių tezių ir disertacijų kataloge, Lietuvos akademinėje el. bibliotekoje.

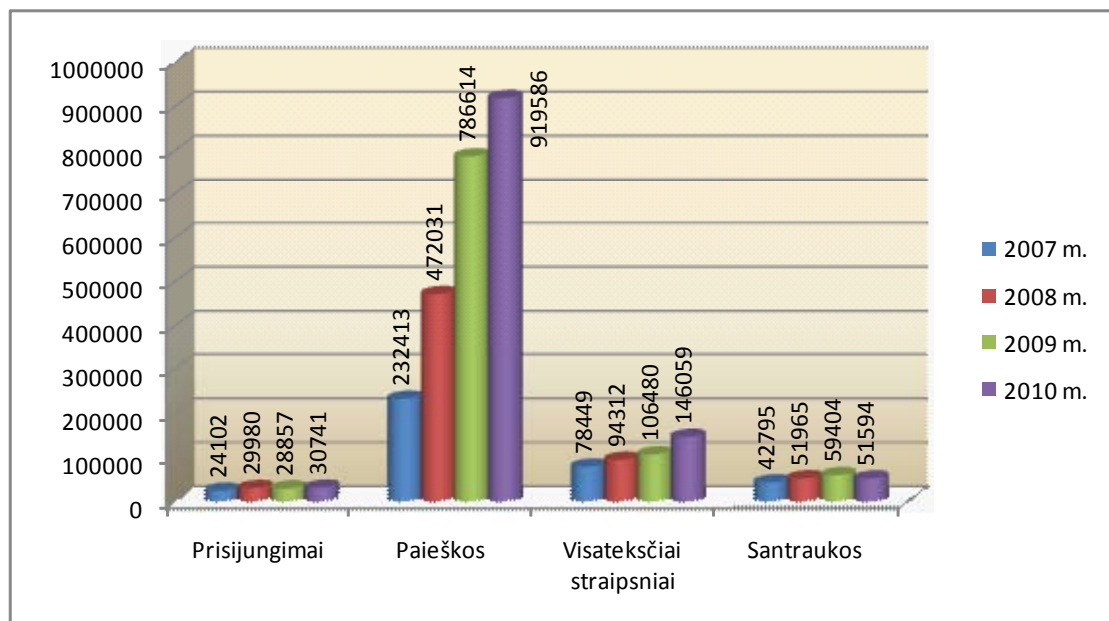
Vienas VDU bendruomenės narys 2010 m. prie duomenų bazių jungėsi 3 kartus (2009 m. – 2,8), vidutiniškai atliko 91 paiešką (2009 m. – 78) ir skaitė 14 (2009 m. – 10) visateksčių dokumentų.

2010 m. BIS buvo atlikta per 1,3 mln. paieškų, iš kurių daugiau kaip 1 mln. buvo rezultatyvios (arba 79 %). Vienas bibliotekos vartotojas vidutiniškai informacijos ieškojo 110 kartų (2009 m. – 101).

29 pav. Informacijos paieškos licencijuojamose duomenų bazėse ir BIS

2009 m. licencijuojamose duomenų bazėse ir bibliotekos kuriuose kataloguose vartotojai atliko beveik 2 mln., o 2010 m. 2,2 mln. paieškų. Vienam bendruomenės nariui teko 201 (2009 m. – 177) paieška universiteto informacijos ištekliuose.

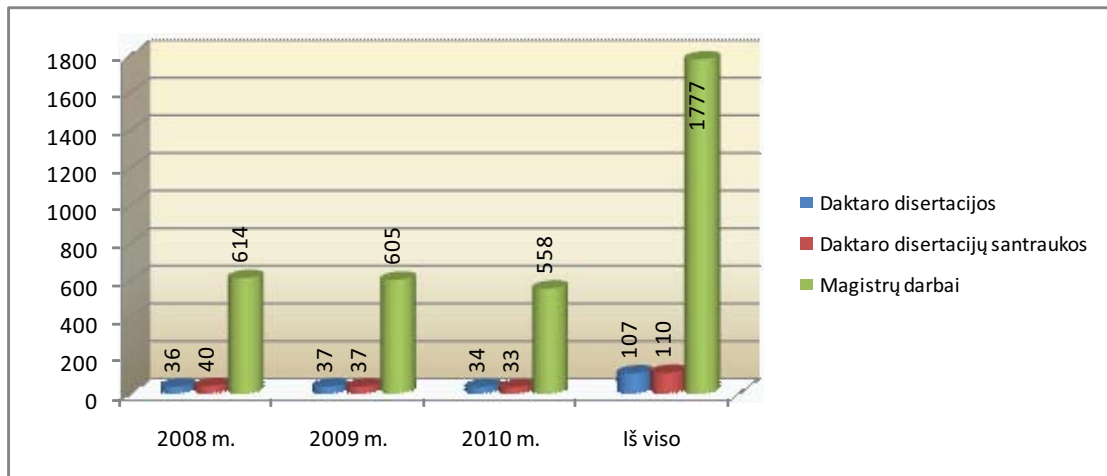

30 pav. Licencijuojamų duomenų bazių naudojimas 2007–2010 metais

Universiteto bendruomenė labiausiai naudojami *EBSCO Publishing*, *ScienceDirect*, *Sage Journals Online*, *Emerald* duomenų bazės. Naudojimas visateksčiais straipsniais *Oxford Art Online* išaugo 8,4, o *Oxford Music Online* – 2 kartus. Iš 2010 metais naujai prenumeruotų duomenų bazių populiariausios *JSTOR*, *SocINDEX with Full Text*, *Project MUSE*. Universiteto vartotojų naudojimas duomenų baze *Project MUSE* vienas didžiausių tarp 9 prenumeruojančių Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos (LMBA) narių.

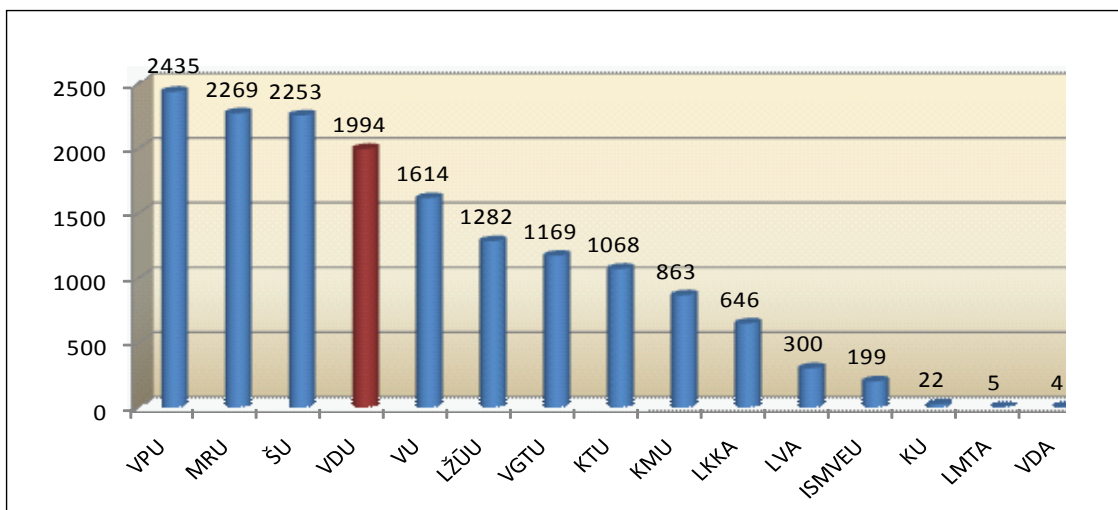
2010 m. išaugo unikalių apsilankymų bibliotekos tinklalapyje skaičius – per 50 tūkst. (2009 m. – per 45 tūkst.). Tai rodo, kad vis nauji vartotojai atranda ir naudojami bibliotekos tinklalapiu.

2010 m., kaip ir 2009 m., Elektroninių tezių ir disertacijų (ETD) informacinėje sistemoje buvo pateikti visi tais metais universitete ginti magistrų darbai ir daktaro disertacijos bei jų santraukos, t. y. 625 darbai (2009 m. – 678). Iš viso 2010 metų pabaigoje universiteto ETD buvo 1 994 darbai (2009 m. – 1 369).

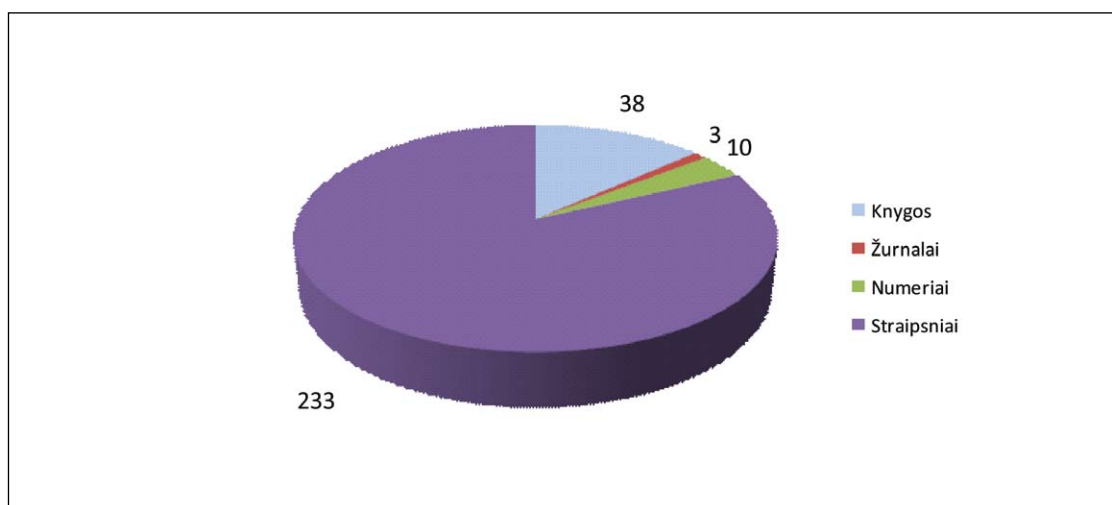
31 pav. VDU ETD dokumentai pagal rūšis 2008–2010 m.

Pagal dokumentų pateikimą į Lietuvos ETD IS tarp kitų akademinė institucijų VDU užima 4 poziciją ir 3 poziciją pagal 2010 m. įkeltų naujų dokumentų skaičių.

32 pav. VDU ETD tarp kitų akademinėjų institucijų

2010 m. Lietuvos akademinės elektroninės bibliotekos (eLABa) knygų ir žurnalų kolekcijose iš viso buvo 38 universiteto mokslininkų visatekstės knygos ir 233 straipsniai iš trijų mokloso žurnalų.

33 pav. VDU skaitmeniniai dokumentai eLABa

2010 m. bibliotekos katalogo įrašai (bibliografiniai ir egzempliorių) atspindi informaciją apie 91% bibliotekos fonduose saugomų leidinių.

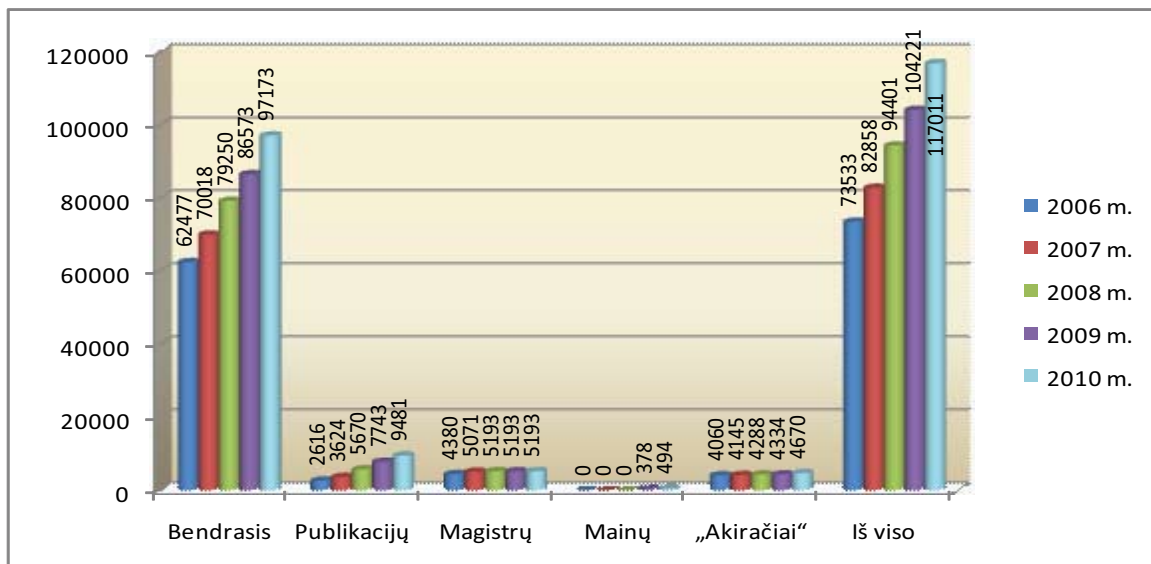
9 lentelė

BIS ištekliai

Rodiklis	Viso:	2009 m.	2010 m.	Pokytis
Bibliotekos katalogo įrašai	97 173	7 323	10 600	+30%
Bibliotekos katalogo egzempliorių įrašai	239 919	23 523	30 542	+30%
Publikacijų katalogo įrašai	9 481	2 073	1 738*	-19,2%

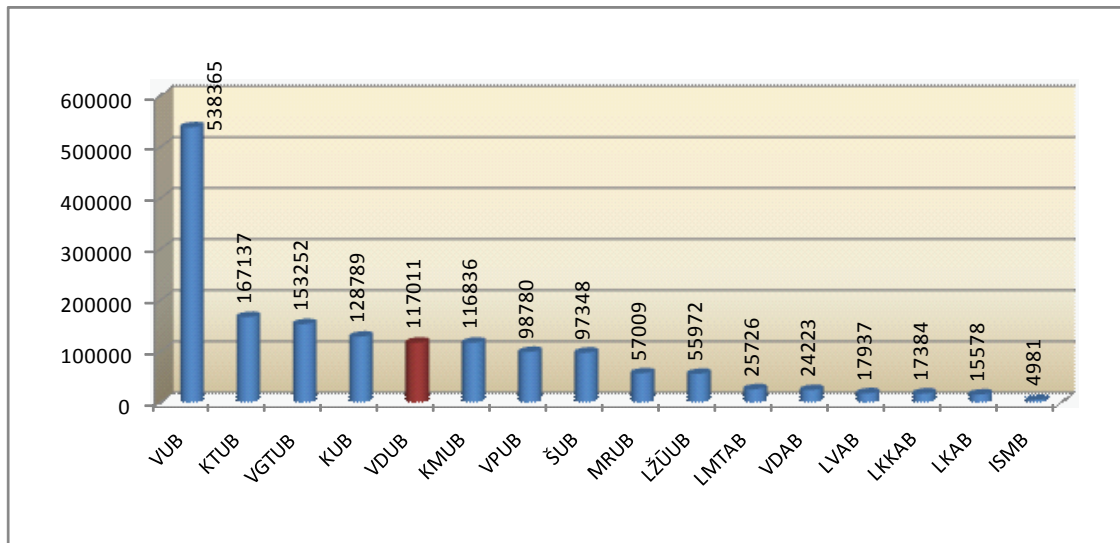
* Įtrauktos visos mokslininkų 2010 m. pristatytos publikacijos.

Ataskaitinių metų pabaigoje visuose bibliotekos rengiamuose elektroniniuose kataloguose buvo 117 011 (2009 m. – 104 124) bibliografinių ir 239 919 (2009 m. – 209 377) egzempliorių įrašų. Bendras bibliografinių įrašų skaičius visuose kataloguose per 2010 metus, palyginti su 2009 metų duomenimis, išaugo 11 %.

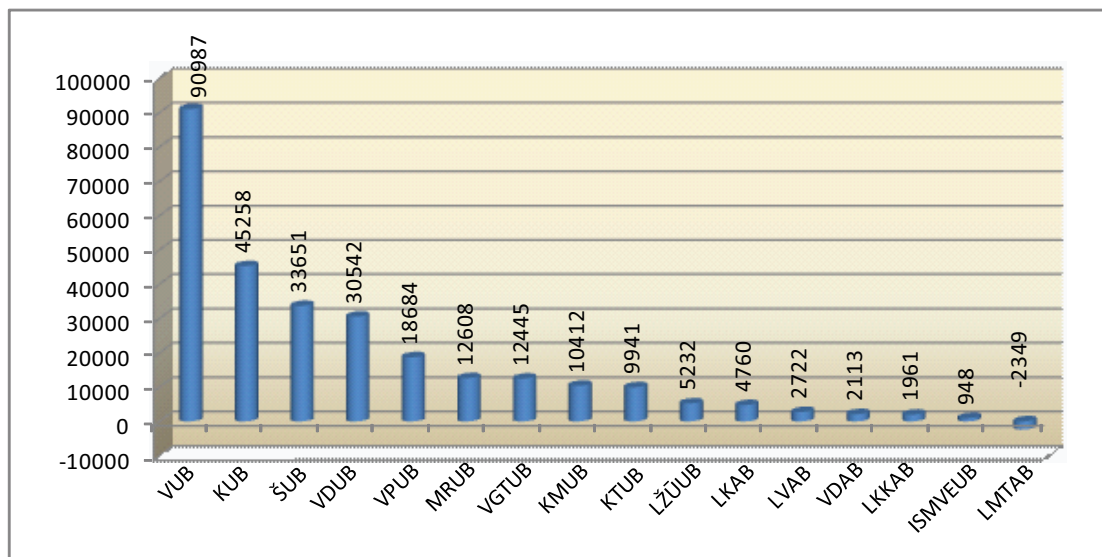
34 pav. Bibliografiniai įrašai bibliotekos kataloguose 2006–2010 m.

Per 2010 metus visuose bibliotekos kataloguose parengta 12 790 naujų bibliografinių įrašų (2009 m. – 9 820). Ataskaitiniais metais naujų bibliografinių įrašų visuose bibliotekos kataloguose buvo parengta 2 970 arba 23,2 % daugiau nei 2009 metais. Biblioteka pagal bendrą bibliografinių įrašų skaičių kataloguose užima 5 vietą, o pagal 2010 metais parengtų naujų bibliografinių įrašų skaičių užima 4 vietą tarp Lietuvos akademinė bibliotekų.

35 pav. Katalogų pildymas bibliografiniais įrašais Lietuvos akademinėse bibliotekose 2010 m.

Per 2010 metus bibliotekos kataloge parengta 30 542 (2009 m. – 23 523) naujų egzempliorių įrašų. Ataskaitiniais metais jų parengta 7 019 arba 23 % daugiau nei 2009 metais. Pagal naujai per metus parengtus egzempliorių įrašus 2010 m. VDU biblioteka užima 4 poziciją tarp Lietuvos akademinėse bibliotekų.

36 pav. Nauji egzempliorių įrašai Lietuvos akademinėse bibliotekose 2010 m.